APIS-hokken: oktober 2004

Theo Peeters

Zoals jullie in onze vorige nieuwsbrief hebben kunnen lezen zijn we in 2004 begonnen aan een nieuwe bijenatlas. Het veldwerk voor deze atlas is een van de speerpunten waaraan we extra aandacht willen besteden. Uit vele uurhokken (5 x 5 km) zijn nog geen bijen bekend en die lege of witte hokken willen we natuurlijk zo snel mogelijk invullen. Het afgelopen veldseizoen zijn we daarom gestart met een nieuw project: APIS-hokken.

Wat betekent APIS-hokken?

APIS-hokken is het AtlasProject Inventarisatie Saaie hokken. Zoals ikzelf het afgelopen veldzeizoen heb ondervonden zijn de meeste witte hokken verrre van saai te noemen. In

Overijssel en Gelderland hebben we in slechts enkele uren op één dagexcursie diverse hokken gevuld met meer dan 20 bijensoorten. Hoewel de honingbij (*Apis mellifera*) voor mij zeker geen saaie soort is, is ze wellicht een van de weinige bijen in ons land die we in elk uurhok kunnen vinden, vandaar onze keuze voor APIS-hokken. De honingbij is een door de mens al eeuwen gedomesticeerde soort, die in de bijenatlas zeker niet zal ontbreken, maar die bij de waarnemingen en tellingen tijdens het veldwerk voor dit project niet wordt meegenomen. Wel zijn we erg benieuwd welke bijensoorten nog meer in elk uurhok in Nederland te vinden zijn. De akkerhommel (*Bombus pascuorum*) lijkt ons de beste kandidaat voor dit lijstje, maar welke soort(en) nog meer?

Rectificatie

In onze vorige nieuwsbrief (nr.19) is helaas een groot aantal tekstregels weggevallen in het artikel 'Doe mee aan het project APIS-hokken!'. Op blz. 4 na regel 1 onder het kopje 'Het bijenbestand' moet worden ingevoegd ...

.... databestand. Ten tijde van de Voorlopige atlas (Peeters et al. 1999) bevatte dit bestand 94.991 gegevens. In vijf jaar tijd is dit gegroeid tot 116.012 gegevens (stand februari 2004). Dat betekent dat er jaarlijks gemiddeld 4200 gegevens bij zijn gekomen. Dat is aardig, maar dat moet veel beter kunnen. Als we op een aantal fronten met elkaar de handen uit de mouwen steken lijkt ons in de komende jaren een verdubbeling van het bijenbestand tot 200.000 gegevens mogelijk. De bijenstudie wordt weliswaar door een kleine groep mensen beoefend, maar met een gezamelijke krachtsinspanning zouden we een heel eind kunnen komen. Eén van de zaken die ons een doorn in het oog is zijn het aantal 'witte plekken' op de kaart en daarvoor lanceren we hier het project APIS-hokken.

APIS-hokken

Het project APIS-hokken staat voor 'AtlasProject Inventarisatie Saaie hokken'. Het voornaamste doel van dit project is het verbeteren van de dekking van het bijenbestand, zowel in ruimte als in tijd. Het lijkt misschien weinig aantrekkelijk om klei- en laagveengebieden in te trekken, maar de waarde van een landdekkende inventarisatie is groot. Deze waarde overstijgt de waarde van een compleet verspreidingsbeeld van afzonderlijke soorten. Met een volledig bestand ontstaat een beter beeld van de Nederlandse bijenfauna als geheel en kunnen diverse analyses van deze fauna veel beter uitgevoerd worden. Ook zijn er ongetwijfeld nog.....

Zo, nu weten jullie tenminste wat APIS-hokken betekent en wat onze ambities voor de bijenatlas zijn.

Stand van zaken

De mensen waarvan we een emailadres hebben en die onze website (www.nev.nl/hymenoptera) bezoeken zijn op de hoogte gehouden van de vorderingen van het project. Door middel van een verspreidingskaart en een hokkenregister werden de medewerkers aan het project op de hoogte gehouden van de vorderingen. Voor de laatste stand van zaken zie figuur 1. Van de 308 oorspronkelijke witte hokken zij er inmiddels dus 59 gevuld. En nog eens 26 hokken zijn gereserveerd.

We constateren dat het APIS-hokkenprofect door slechts enkele leden is opgepakt en dus zullen we in het komende veldseizoen nog harder aan jullie trekken om de gewenste resultaten te boeken, namelijk zoveel mogelijk witte hokken vullen. Friesland en Noord-Holland zijn de meest opvallende witte gebieden. Laten we hopen dat in 2005 enkele leden bereid zijn enkele dagtripjes naar die provincies te maken. Maar ook in Noord-Brabant, Overijssel en Zuid-Holland liggen nog diverse APIS-hokken voor het oprapen. Ikzelf zal me, zoals uit de reservering van de witte hokken blijkt, in 2005 vooral op Noord-Brabant richten, zodat de uurhokken in die provincie op het eind van het seizoen allemaal gevuuld zijn!

Komop jongelui, wie volgt en zorgt ervoor dat in 2005 alle hokken in een van de andere provincies worden gevuld? Reserveren bij Menno Reemer (reemer@naturalis.nnm.nl

Figuur 1. APIS-hokken: oktober 2004
Zwarte stippen (●): witte hokken.
Open cirkels (○): witte hokken waarvoor iemand zich heeft opgegeven, maar die nog niet bezocht zijn.
Vierkantjes (□): voormalige witte hokken, die inmiddels daadwerkelijk onderzocht zijn.

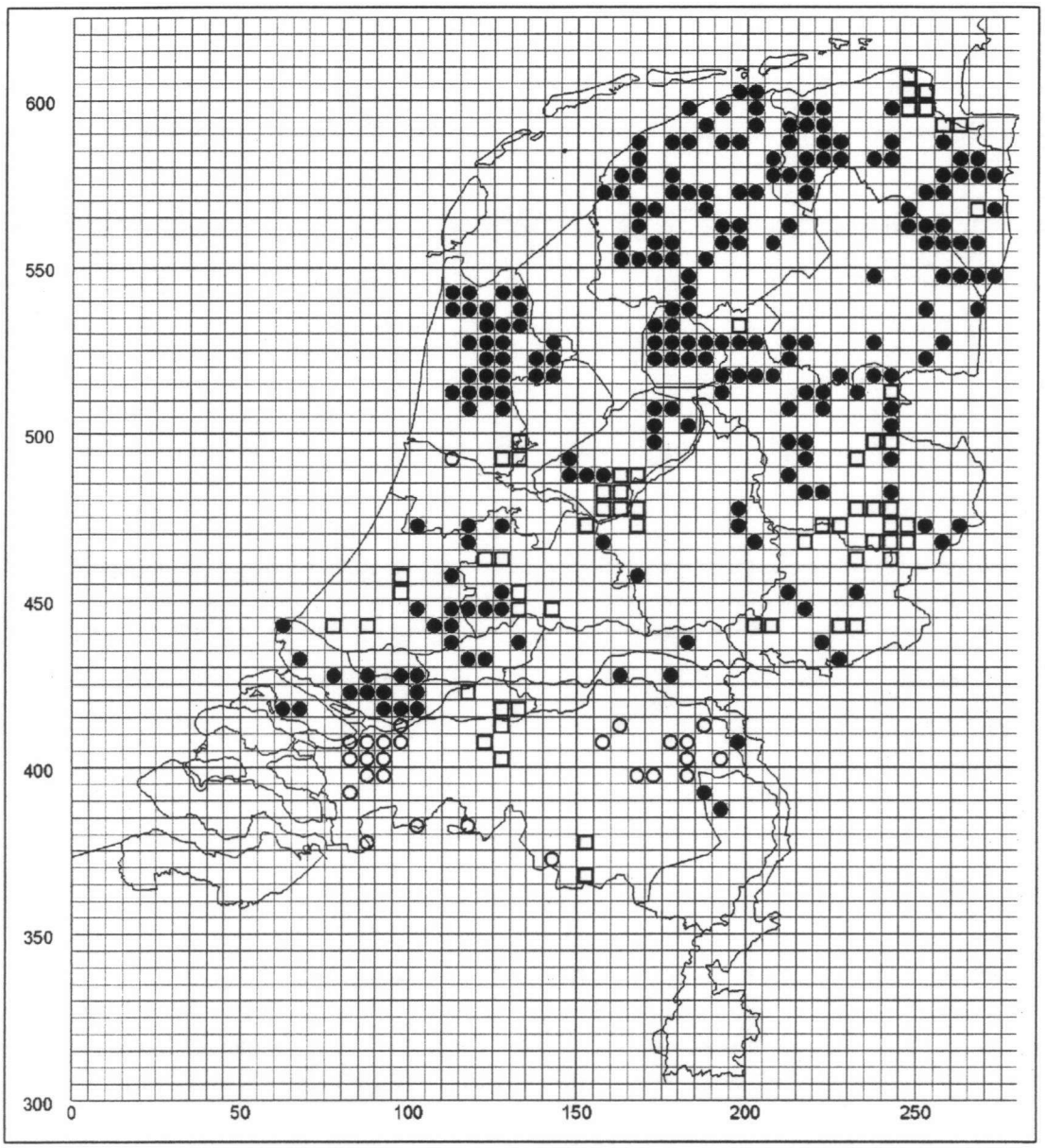

Uw waarnemingen al opgestuurd aan EIS?
Wellicht zijn er ook nog mensen die hun collectiegegevens of waarnemingen nog niet hebben doorgeggeven aan EIS-Nederland. Doe dat deze winter en gebruik het gratis antwoordnummer [EIS-Nederland, p/a Naturalis, Antwoordnummer 10430, 2300 WB Leiden] voor het opsturen van de gegevens, danwel geef via email [eis@naturalis.nnm.nl] uw gegevens door. Een leuke klus voor de lange donkere dagen die eraan komen. Succes.